

וללמדך דבר נוסף, שאין ארץ ישראל חסרה כלום, שנאמר (דברים ח ט): "ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, לא תחסר כל בה".

נמצינו למדים מדברי הברייתא שפלפלים נחשבים כפרי הראוי למאכל שאם לא כן לא היו נאסרים באיסור ערלה וקשיא לרבא שאמר שאין הפלפלים ראויים לאכילה.

מתרצת הגמרא: לא קשיא.

הא הברייתא האוסרת פלפלים באיסור ערלה עוסקת ברשיבתא [פלפל רטוב הראוי לאכילה ונחשב משום כך לפרי].

הא רבא הפוטר את האוכלם ביום הכיפורים מכרת ופוטר את האוכלם מברכה עוסק

ביבשתא [פלפל יבש] שאינו נאכל בפני צעמו.

אמרי ליה רבנן למרימר: וכי כם זנגבילא ביומא דכפורי — פטור?

והא אמר רבא: האי המלתא [מאכל העשוי מתבלינים כתושים בדומה לזנגביל ומעורבים בדבש]⁽¹⁰⁾ דאתיא מבי הנדואי [הבאה מארץ כוש]⁽¹¹⁾, שריא ואין לחוש לה משום "בישולי נכרים" כי מאחר שהיא ראויה לאכילה גם ללא בישול ואין בישול נכרי אוסרתה⁽¹²⁾, ומברכין עליה בורא פרי האדמה, ולכאורה מזה שרבא לא חשש בה ל"בישולי נכרים" מפני שהיא נאכלת גם לא בישול הרי מוכח שראויה היא לאכילה באופן זה ואם כן מדוע פטר רבא את

שסופם להתייבש ואז לא יהא עליהם שם "עץ מאכל" כי אינם נאכלים בפני עצמם אלא בתערובת כתבלין ממילא גם עכשיו כבר אין להם שם של "עץ מאכל", קמ"ל שכל עוד שלא נתייבשו שם "עץ מאכל" עליהם. וכן פירש הריטב"א שם, — ועיין שם בכפות תמרים ושפת אמת.

ולענין ברכה — לדעת הרא"ש ורבינו יונה יש לברך עליהם "בורא פרי העץ" שהרי לענין איסור ערלה הם נחשבים כעץ, ואולם לדעת התוספות הרי"ף הרמב"ם (פ"ח מברכות ה"ז) והרמב"ן יש לברך עליהם "בורא פרי האדמה", וביאר הרמב"ן טעם הדבר, כיון שהפלפלים גדלים בעץ עצמו כמו אבעבועות הם נחשבים כחלק מגופו של האילן עצמו ולכן ברכתם "בורא פרי האדמה", והטעם שהם אסורים משום ערלה הוא כי התורה ריבתה לאיסור גם את עץ המאכל עצמו ולא רק את פירותיו. ועיין עוד ברשב"א בתשובותיו (סימן ת')

שביאר טעם אחר בזה, וראה בספר דברי דוד שדן בדבריו.

10. על פי רש"י ביומא (פא ב).

11. על פי רש"י ביומא (פא ב).

12. רש"י כאן וביומא (פא ב) [עפ"י הגמרא במסכת עבודה זרה (לח א)]. ומוסיף [עפ"י הגמרא שם (לח ב)] שכמו כן אין לחוש לה משום "גיעולי נכרים" [היינו שמא התבשלה בכלי של נכרי ונבלע בה טעם של איסור] מפני שהוא "נותן טעם לפגם" [שהטעם הנפלט מהכלי פוגם את טעמו של המאכל ובאופן כזה אין המאכל נאסר] שמסתמא האיסור התבשל מאתמול והופג טעמו בלינה — רש"י (שם). או משום שכשהמאכל נאכל בתוך מרקחת תמיד בליעת האיסור פוגמת את טעמו אפילו אם הוא "בן יומיו". — אמרי נועם להגר"א. והמרדכי